

Nr 91

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående viss utvidgning av långivningen ur statens lånefond för den mindre skeppsfarten; given Stockholms slott den 20 mars 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Enligt Vårt nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF

Bengt Norling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen begärs bemyndigande för Kungl. Maj:t att vid långivning ur statens lånefond för den mindre skeppsfarten i särskilda fall medge undantag från gällande dräktighetsgräns.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i
statsrådet på Stockholms slott den 20 mars 1970.*

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *viss utvidgning av långivningen ur statens lånefond för den mindre skeppsfarten* och anför.

Gällande bestämmelser

Statens lånefond för den mindre skeppsfarten inrättades år 1939. Lån ur fonden beviljas av lånenämnden för den mindre skeppsfarten. Låneverksamheten regleras genom en av Kungl. Maj:t — med stöd av riksdagens beslut (prop. 1957: 1, bil. 31 p. 3, SU 51, rskr 157) — utfärdad kungörelse (1957: 340) om statens lånefond för den mindre skeppsfarten.

Fonden har till syfte att genom lånestöd främja en från allmän synpunkt önskvärd förnyelse av beståndet av svenska fartyg med en bruttodräktighet av högst 500 registerton. Endast om särskilda skäl föreligger får lån avse fartyg vars bruttodräktighet överstiger 300 registerton. Företräde till lån skall ges den vars behov av medel för avsett ändamål inte kan tillgodoses på annat sätt än genom lånet.

För köp av fartyg får lån inte beviljas om fartyget är äldre än tio år. Lån för anskaffning av fartyg får avse högst 80 % av det för fartyget avtalade priset. Lån för modernisering av fartyg får inte beviljas till högre belopp än 80 % av fartygets värde efter moderniseringen.

Säkerheten för lånen skall som regel utgöras av inteckning med bästa förmånsrätt. Lånen löper med normalränta och skall amorteras på högst 15 år. Vid belåning av fartyg som förvärvas i andra hand får lånetiden ej utsträckas längre än till dess fartyget uppnår en ålder av 15 år. Lån för köp av fartyg kan vara amorteringsfritt ett år och annat lån högst tre år.

I övrigt föreskrivs bl. a. att fartyg inte utan samtycke av nämnden får underkastas mera genomgripande förändring.

Framställning av statens lånenämnd för den mindre skeppsfarten

I skrivelse den 20 december 1969 har statens lånenämnd för den mindre skeppsfarten hemställt om bemyndigande att — under beaktande av föreskrifterna om att företräde till lån skall ges den vars behov av medel för avsett ändamål inte kan tillgodoses på annat sätt än genom lånet — tills vidare dels medge att fartyg för vilka lån lämnats ur fonden får byggas om så att bruttodräktigheten överstiger 500 registerton, dels bevilja lån för sådan ombyggnad, dels bevilja lån för byggande eller köp av fartyg med en bruttodräktighet överstigande 500 registerton.

Som skäl härför åberopar lånenämnden utvecklingen inom sjöfarten som visat att 500-tonsgården ofta medför konstruktioner som strider mot en sund och ekonomisk utformning av fartygen. En ny typ av torrlastfartyg har successivt kommit fram, vilken är så beskaffad att fartygen med obetydliga åtgärder kan ändras från s. k. öppna till slutna shelterdäckare. Ett sådant fartyg kan som slutet lastas djupare och på så sätt för en ringa kostnad få lastförmågan nästan fördubblad. Samtidigt ökar emellertid bruttodräktigheten över 500 ton, som utgör gränsen för lån ur fonden.

Utomlands är man allmänt på väg att frångå denna gräns. Hos lånenämnden finns tre ansökningar vari hemställs om tillstånd att behålla lån ur fonden utan hinder av att de ifrågavarande tankfartygen genom vissa ombyggnadsåtgärder får bruttodräktigheten ökad till mellan 600 och 880 ton. I två av fallen krävs endast obetydliga ändringar för att kraftigt öka lastförmågan, medan i det tredje fallet viss förlängning av fartyget är aktuell. Lånenämnden delar de sökandes uppfattning att lönsamheten påtagligt skulle förbättras efter de planerade ändringarna och anser allmänt att tillstånd till sådana ändringar utgör en förutsättning för en fortsatt gynnsam utveckling av den svenska mindre tankfarten. Nämnden framhåller, att liknande förhållanden råder inom torrlastfarten även om frakterna där f. n. är gynnsamma.

Nämnden konstaterar att utvecklingen utomlands går snabbt och att de svenska redarnas underläge i detta hänseende kan förvärras. Med hänsyn härtill understryks angelägenheten av att nämnden — i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till småskeppsfartsutredningens förslag — får bemyndigande att meddela dispens från 500-tonsuregeln.

Departementschefen

I samband med omorganisation av Svenska skeppshypotekskassan och inrättande av skeppsfartens sekundärlånekassa (prop. 1965:99, BaU 38,

rskr 289) anförde föredragande departementschefen, att frågan om tonnagegränsen vid långivning ur statens lånefond för den mindre skeppsfarten borde utredas. Så har skett och i småskeppsfartsutredningens betänkande Framtida stöd till den mindre skeppsfarten (Stencil K 1969:11) föreslås bl. a. att lånefondens verksamhet mer knyts an till företaget — rederiet — än till fartyget och att nu belånade fartyg efter prövning från tekniska synpunkter bör få förlängas eller ändras på annat sätt så att bruttodräktigheten överstiger 500 ton utan att lånen därför måste återbetalas. Betänkandet bereds f. n. inom kommunikationsdepartementet. Remissinstanserna har i denna del inte haft något att erinra mot utredningens förslag.

Utvecklingen inom sjöfarten sedan år 1957 då statens lånefond för den mindre skeppsfarten ombildades har medfört, att gränsen på 500 ton brutto för belåningsbart tonnage måste anses förlegad med avseende på såväl torrlast- som tankfartyg. Enligt min mening är det angeläget att verka för en ändamålsenlig utveckling av tonnaget. Med hänsyn härtill anser jag, att — som ett provisoriskt arrangemang i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till förslagen i nyssnämnda betänkande — Kungl. Maj:t bör bemyndigas att i särskilda fall medge undantag från angivna 500-tonsregel. Med bibehållande av målsättningen i övrigt för ifrågavarande långivning och inom ramen för de medel som står till nämndens förfogande bör sådant undantag kunna medges dels vid ansökan om lån till byggande eller köp av fartyg, dels vid ansökan om lån till ombyggnad av fartyg med sikte på ökad lastförmåga, dels vid ansökan att få bibehålla tidigare beviljat lån även efter en sådan ombyggnad. Jag vill i sammanhanget understrika, att ställning till här ifrågavarande låneärenden skall tas under beaktande av bl. a. att medelsbehovet för avsett ändamål inte kan tillgodoses på annat sätt än genom lånet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad jag förordat i det föregående, vid långivning ur statens lånefond för den mindre skeppsfarten medge undantag från gällande dräktighetsgräns.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten